

tilastotiedotus statistisk rapport

30 3. 82

ISSN 0355-2306

Tilastokeskus
Statistikcentralen
Central Statistical Office of Finland

1982

Tiedustelut - Förfrågningar

Päiväys - Datum

Sarja ja nro - Serie och nr

Seppo Laaksonen (90) 5800487
Ilkka Hemmilä (90) 5800488
Anne Myllynen (90) 5800490
Kaija Kallio (90) 5800486

24.3.1982

PA 1982:13

PALKAT

PERUSTIEDOT VIRANHALTIJOIDEN JA KUUKAUSIPALKKAISTEN TYÖNTEKIJÖIDEN JA TOIMIHENKILÖIDEN PALKOISTA MARRASKUULTA 1980

Tilastokeskus on kerännyt loka- tai marraskuulta kunnallista kuukausipalkkaista henkilöstöä koskevia tietoja hoidetusta virasta, toimesta tai tehtävästä ja tähän liittyvästä palkkauksesta. Vuoden 1975 tiedustelusta lähtien tilaston laadinta on perustunut ns. KV-rekisteriin, kunnalliseen henkilörekisteriin¹⁾, joka on ollut aikaisempaa palkkatiedustelua huomattavasti laajempi.

Tiedostoissa mukana olevat palkansaajat ovat hoitamaansa virkaan, toimeen tai tehtävään liittyvän palvelussuhteen mukaan vakinaisia, työsopimussuhteisia, vakinaisen viran virkaatoimittavia, viransijaisia, oman viran ohella virkaa hoitavia, tilapäisiä, koeajaksi otettuja, harjoittelijoita, ja oppilaita sekä tuntiopettajia.

Tiedot vuoden 1980 osalta on kerätty henkilöittäin kaikista tiedustelun piiriin kuuluvista kuukausipalkkaisista palkansaajista ja tuntiopettajista (vähintään 5 viikkotuntia), jotka olivat kunnan tai kuntainliiton palveluksessa marraskuun 1. päivänä 1980. Palkkaustiedot tiedusteltiin palkkatekijöittäin, joita ovat peruspalkka ikä- ja kalliinpaikanlisineen sekä erilaiset palkanlisät, lisäpalkkiot ja korvaukset. Eri pituisilta jaksoilta maksetut säännöllisluontoiset lisät on muutettu kuukauden pituista ajanjaksoa vastaaviksi.

1) Valtionapupalkkaisten rekisteritoimikunnan mietintö 1972:B7, jossa on selostettu mm. tiedustelun sisältöä.

Tilastokirjasto
Statistikbiblioteket

Taulukoissa on käytetty kolmea palkkakäsitettä:

1. Varsinainen palkka, johon luetaan palkkataulun mukainen peruspalkka ikä- ja kalliinpaikallisineen sekä palkkaluokkien erotuksena maksettavat lisät, tai työsopimussuhteisilla ns. ohjepalkka.
2. Säännöllisen työajan ansio, johon luetaan varsinaisen palkan lisäksi säännölliseltä työajalta maksetut lisät ja lisäpalkkiot.
3. Kokonaisansio, joka muodostuu säännöllisen työajan ansioista ja ylityö- tai vastaavista korvauksista.

Lomaraha ei sisälly taulukoiden ansiotietoihin. Lomarahan suuruuden vuositasolla on arvioitu kokoaikaisilla olevan vuonna 1980 keskimäärin 5,5 % kokonaisansioista.

Vuoden 1980 marraskuun tietoja julkaistaan kahdessa erässä. Tämä tilastotiedotus, ns. pikajulkaisu, sisältää perustiedot tiedusteluun kuuluneista henkilöistä. Pikajulkaisu on tehty ensimmäisen kerran. Sen tekemisen syy on lopullisen julkaisun hidas valmistuminen, painatus kestää yleensä yli 2 kk. Lopullinen julkaisu (PA 1982:17) on aikaisemman tyyppinen, sisältäen kuitenkin eräitä uusia tietoja mm. sukupuolen ja läänijaon mukaan. Tämän julkaisun tiedot ovat kuitenkin Tilastokeskuksessa välittömästi käytettävissä.

Saadut tilastotiedot eivät ole virheettömiä. Virheitä saattaa syntyä sekä tietojen antajien, kuntien ja kuntainliittojen toimesta että myöskin niiden käsittelyssä Tilastokeskuksessa ja Valtion tietokonekeskuksessa.

Yhteenveto tuloksista Kunnallissektori muodostuu kunnista ja kuntainliitoista. Kunnissa voidaan erottaa omaksi ryhmäkseen kaupungit. Vuoden 1980 tiedusteluun kuului kuntia 464 ja kuntainliittoja 393.

Henkilökunnan määrillä mitattuna kunnallissektori on suurempi kuin valtion sektori, kuten oheiset kokoajien palkansääjien luvut tuhansien tarkkuudella vuoden 1980 loka- tai marraskuulta osoittavat:

	kunta	%	valtio	%
kuukausipalkkaiset ..	226	87	160	85
virkasuhteiset ...	176	67	120	64
työsuhteiset	50	19	39	21
tuntipalkkaiset	35	13	28	15
Yhteensä	261 ¹⁾	100	188	100

1) Tästä puuttuvat tuntipalkkaiset kunnalliset perhepäivähoitajat ja maatalouslomittajat, koska heidän kokoajien suutensa on vaikea määrittellä eikä heistä ole suoritettu soveltuvia tiedusteluja.

Seuraavassa taulukossa havainnollistetaan kunnallissektorin palveluksessa olleiden henkilöiden lukumäärien ja kokonaiskeskiansioiden kehitystä 1970-luvulla (rekisterin tietojen mukaan laskettuna).

Pääviranhaltijat ja kokoaikaiset kuukausipalkkaiset työntekijät

Sivuviranhaltijat ja osa-aikaiset ja kuukausipalkkaiset työntekijät ja toimihenkilöt

Vuosi Kuntamuoto	Lukumäärä	Muutos vuo- dessa (%)	Kokonais- keskiansio (mk)	Muutos vuo- dessa (%)	Lukumäärä
Kaupungit					
1970	58 214		1 362		4 841
1975	80 185	+ 9,2	2 615	+22,7	15 926 ¹⁾
1976	88 008	+ 9,8	2 781	+ 6,3	17 459
1977	95 084	+ 8,0	2 976	+ 7,0	18 599
1978	94 972	- 0,1	3 173	+ 6,6	18 927
1979	99 749	+ 5,0	3 422	+ 7,9	23 654
1980	101 613	+ 1,9	3 893	+13,8	
Muut kunnat					
1970	42 597		1 224		6 316
1975	44 270	+ 4,5	2 525	+23,8	7 558 ¹⁾
1976	47 177	+ 6,6	2 715	+ 7,5	8 836
1977	48 106	+ 2,0	2 917	+ 7,4	8 997
1978	50 347	+ 4,7	3 123	+ 7,1	9 760
1979	51 569	+ 2,4	3 395	+ 8,6	11 194
1980	54 958	+ 6,6	3 940	+16,1	
Kuntainliitot					
1970	38 869		1 217		1 049
1975	55 119	+12,3	2 518	+26,5	5 932 ¹⁾
1976	61 382	+11,4	2 641	+ 4,9	7 983
1977	61 248	- 0,2	2 842	+ 7,6	8 284
1978	64 828	+ 5,8	3 049	+ 7,3	9 044
1979	66 789	+ 3,0	3 316	+ 8,8	10 049
1980	69 841	+ 4,6	3 892	+17,4	
Kunnallissektori					
1970	139 680		1 280		12 206
1975	179 574	+ 8,9	2 563	+24,1	29 416 ¹⁾
1976	196 567	+ 9,5	2 722	+ 6,2	34 278
1977	204 438	+ 4,0	2 922	+ 7,3	35 880
1978	210 147	+ 2,8	3 122	+ 6,8	37 731
1979	218 107	+ 3,8	3 382	+ 8,3	44 897
1980	226 412	+ 3,8	3 904	+15,4	47 279

1) Vuodesta 1975 lähtien luvuissa on mukana myös osalta kuukautta tai vähennettynä palkkaa saaneet.

Kunnallissektorin koko-aikaisten työntekijöiden määrän kasvu on ollut suhteellisen tasaista koko 70-luvun. Koko kunnallissektorilla kasvu on vuodesta 1970 vuoteen 1980 ollut noin 62 %. Kuntainliitoissa kasvu on ollut suurempaa kuin kunnissa, kuten luvut 80 % ja 55 % osoittavat. Kunnallissektorin koko-aikaisten työntekijöiden määrän kasvu on tänä aikana ollut selvästi suurempaa kuin valtiolla, jossa samana aikavälinä kasvu oli noin 41 %.

Kokonaiskeskiansioiden kasvu vuodesta 1970 vuoteen 1980 taas oli koko kunnallissektorilla 205%. Kaupungeissa kasvu oli pienempää kuin muissa kunnissa ja kuntainliitoissa. Kunnallissektorin koko-aikaisten kuukausipalkkaisten keskiansio on jonkin verran pienempi kuin valtiolla: eroa vuonna 1980 oli noin 340 mk.

Kunnallissektorin palveluksessa olleista kuukausipalkkaisista henkilöistä oli 77,7% virkasuhteisia. Virkasuhteisten osuus on kuitenkin ollut vähenemässä, kuten vuoden 1975 luku 79,8% osoittaa. Virkasuhteisten keskiansio (4140 mk/kk) on selvästi suurempi kuin työsuhteisten (3082 mk/kk). Virkasuhteisten keskiansiotaso on vuodesta 1975 noussut vähän enemmän kuin työsuhteisten. Virkasuhteisia oli kuntainliittojen palveluksessa 90,0 %, kaupungeissa 71,5% ja muissa kunnissa 73,6%.

Koko-aikaisten työntekijöiden ja heidän palkkojensa muutoksia sukupuolen mukaan kuvataan seuraavassa:

	Miesten osuus ko. työntekijöistä (%)			Miesten kokonais- keskiansio (mk)			Naisten kokonais- keskiansion suhde miesten kokonais- keskiansioon (%)		
	1970	1975	1980	1970	1975	1980	1970	1975	1980
Kaupungit	35,0	31,4	27,3	1 771	3 297	4988	64,5	69,9	69,8
Muut kunnat	27,6	27,6	27,5	1 559	3 144	4833	70,4	72,8	74,5
Kuntainliitot	16,5	16,7	17,3	2 047	3 739	5625	52,1	60,8	62,7
Kunnallissektori	27,5	26,0	24,3	1 752	3 344	5085	63,0	68,4	69,3

Voidaan havaita, että kunnallissektorin kuukausipalkkainen henkilöstö on naisvaltaisempi kuin kaupunkien ja muiden kuntien henkilöstö. Vertailun vuoksi todettakoon, että valtion kuukausipalkkainen henkilöstö on miesvaltainen: miehiä on 61 %. Tämä ero heijastaa mm. valtion ja kuntien kuukausipalkkaisen henkilöstön tehtäväeroja.

Palkkakehitys 70-luvulla osoittaa sukupuolten välisten ansioerojen pienentyneen. Naisten keskipalkan suhde miesten keskipalkkaan on kuntasektorilla kuitenkin vuonna 1980 ollut pienempi kuin valtiolla, jossa se kuukausipalkkaisten koko-aikaisten työntekijöiden ryhmässä oli noin 74 %.

Palkkauserot sukupuolen mukaan koko kuntasektorin tasolla näyttävät varsin suurilta. Yksityiskohtaisemmat tarkastelut ammateittain tai tutkinnoittain osoittavat sen sijaan muuta: erot ovat vähäisiä ja on myös ammatteja, joissa miesten keskimääräinen ansio on pienempi kuin naisten. Koko kuntasektorin tulos osoittaa siis ammateittaista eriytymistä sukupuolen mukaan: on miesten ammatteja, joissa on suurempi palkka sekä naisten ammatteja, joissa palkka on pienempi.

Kunnallisen henkilökisterin mukaan on kokoaikaisen henkilöstön yleissivistystaso ollut seuraava (%):

	1975	1980	
Kansakoulu	48,3	44,5	
Miehet	47,1	44,2	
Naiset	48,8	44,8	
Peruskoulu	-	0,5 ¹⁾	1) Arvio, joka johtuu epävarmasta tiedosta
Miehet	-	0,5 ¹⁾	
Naiset	-	0,5 ¹⁾	
Keskikoulu	23,6	23,2	
Miehet	17,6	17,3	
Naiset	25,7	24,6	
Ylioppilas	28,0	31,8	
Miehet	35,3	38,0	
Naiset	25,5	30,0	

Ylioppilastutkinnon on miehistä suorittanut selvästi suurempi osa kuin naisista, mutta keskikoulun suhteen on päinvastoin. Kunnallissektorin kuukausipalkkainen henkilöstö on kokonaisuudessaan hyvin koulutettua. Tätä osoittaa ylioppilastutkinnon suorittaneiden määrä, noin 32 %.

Koulutustason mukaan taas vuodesta 1975 vuoteen 1980 on tapahtunut seuraavanlaista kehitystä:

Koulustaso	Henk. määrä		Henk. määrän kasvu (%)	Kokon. keskiansio		Kokon. keskiansion kasvu (%)
	1975	1980		1975	1980	
Ylempi perusaste	16 812	3 111	..
Alempi keskiaste	47 214	3 326	..
Ylempi keskiaste ...	22 412	39 480	76	2 570	3 837	49,3
Alin korkea-aste ...	27 059	32 107	19	3 067	4 557	48,6
Alempi kand.aste ...	8 673	15 104	74	3 217	4 806	49,4
Ylempi kand.aste ...	11 017	16 044	46	4 589	6 617	44,2
Tutkijakoulutus	1 047	1 641	57	7 008	9 348	33,4
Tuntematon ja ei tutkintoa	58 010	3 149	..
Yhteensä	179 574	226 412	26	2 563	3 904	52,3

Havaitaan, että ryhmä "tuntematon ja ei tutkintoa" on hyvin suuri. Tähän kuuluvat suurimpana ryhmänä kansakoulun tai vastaavan suorittaneet. Lisäksi ryhmään kuuluivat vuonna 1975 pelkän ylioppilas- ja keskikoulututkinnon suorittaneet, joten aivan kattavaa kuvaa koulutustaso- ja koulutustasojen mukaisista keskiansiomuutoksista ei saada. Tämän vuoksi taulukossa on käytetty merkintää "...".

Henkilömäärän kasvu on ollut suurinta alemman kandidaattiasteen suorittaneiden ryhmässä, mutta myös ylempään kandidaattiasteen ja tutkijakoulutuksen saaneiden määrä on kasvanut selvästi, samoin kuin ylempään keskiasteen suorittaneiden määrä. Luvut osoittavat kunnallisen henkilöstön koulutustason selvää nousua.

Kunnallissektorin tehtäväryhmät ovat määräytyneet kunnallisen laskentatoimen uudistustoimikunnan suoritusten mukaan. Tehtäväryhmien pääryhmien mukaisia muutoksia havainnollistetaan seuraavassa taulukossa:

Tehtäväryhmä	Henkilöiden määrät		1980	Muutos	Kokonaiskeski-		Muutos	
	1975	1977		1975-1980	ansiot	1977	1980	1975-1980
				%	1975	1977	1980	%
Yleishallinto	6 974	8 084	8 657	24	2 486	2 937	3 982	60
Järjestystoimi	5 185	5 942	5 300	2	2 651	2 999	4 096	54
Terveystoimi	64 381	71 038	81 430	26	2 537	2 837	3 847	52
Sosiaalitoimi	31 452	37 911	45 074	43	2 045	2 342	3 143	54
Sivistystoimi	53 794	61 645	65 986	22	2 832	3 283	4 392	55
Kaavoitus ja yleiset työt	6 435	7 445	8 630	34	2 862	3 329	4 407	54
Kiinteistöt	2 214	2 676	2 886	30	2 404	2 793	3 589	49
Liiketoiminta	9 138	10 065	8 421 ¹⁾	..	2 786	3 178	4 102	47
Yhteensä	179 574	204 438	226 412	26	2 563	2 922	3904	52

Rekisterin olemassaoloaikana ovat eniten kasvaneet sosiaalitoimi, kiinteistösektori sekä kaavoitus ja yleiset työt. Palkkataso on noussut eniten yleishallinnon ja sivistystoimen alalla. Huomattakoon, että ansiokehitys kuvaa myös sitä, minkä-tasoisia virkoja ja toimia aloille on perustettu, toisin sanoen henkilöstörakenteen muutoksia.

Palkkojen jakaumia havainnollistetaan seuraavassa taulukossa:

Palkka	Koko kuntasektori	Kaupungit	Muut kunnat	Kuntainliitot
	1980	1980	1980	1980
- 1999	1,2	1,7	0,7	0,8
2000 - 2399	3,8	4,2	4,6	2,5
2400 - 2799	12,6	13,8	12,6	11,1
2800 - 3199	20,5	20,3	20,4	21,0
3200 - 3599	17,0	16,0	13,0	21,4
3600 - 3999	11,9	10,4	9,2	16,5
4000 - 4399	7,4	6,4	6,7	9,4
4400 - 4999	8,8	9,4	11,8	5,8
5000 - 5999	8,4	9,1	13,4	3,6
6000 - 6999	4,0	4,5	4,8	3,1
7000 -	4,3	4,5	2,7	5,4

Palkkojen jakautumista havainnollistavat myös ammateittaiset vertailut.

1) Helsingin kaupungin energialaitoksen tiedot puuttuvat.

Oheiseen taulukkoon on otettu mukaan ammatit, joissa vuoden 1980 marraskuussa oli rekisterin tietojen mukaan yli 1 000 työntekijää, Taulukon 48 ammattia kattavat yli 60 % kuntasektorin kokoaikaisista kuukausipalkkaisista työntekijöistä. Yhteensä rekisterissä on noin 4 000 ammattia. Taulukosta havaitaan myös tyypillisimmät kehityspiirteet ammattirakenteessa ja palkkauksen kehittyemisessä. Tulkinnaissa on otettava huomioon myös lähtötaso vuonna 1975 ja rakenteelliset muutokset. Taulukossa on laskettuna myös ns. vaihtelukerroin¹⁾, joka antaa käsityksen ammatin sisäisistä palkkaeroista.

Ammatti	Henkil. määrä v. 1980	Henkil. määrän kasvu 1975 - 1980 (%)	Kok. keski-ansio 1980 (mk)	Kok. keski-ansion kasvu 1975 - 1980 (%)	Vaihtelukerroin 1980 (%)
Apuhoitaja	5 117	29	3 399	50	15
Apuhoitaja, sairaalassa	7 083	27	3 488	49	14
Apulaiskanslisti	3 049	62	3 009	55	11
Apulaislääkäri	1 040	24	7 285	74	34
Apul. osastonhoitaja, sairaalassa	1 385	48	3 980	48	12
Erikoissairaanhoitaja	2 327	38	3 851	48	14
Emäntä	1 141	35	3 515	56	14
Hammashoitaja	1 388	103	2 813	56	10
Hoitaja	1 627	164	3 520	40	14
Hoitoapulainen	2 175	23	3 063	63	14
Kanslisti	3 172	51	3 227	57	10
Keittiöapulainen	6 222	28	2 888	59	15
Keittäjä	3 043	24	3 140	61	12
Kodinhoitaja	3 287	26	2 970	58	12
Konekirjoittaja	1 194	33	2 965	59	13
Kotivavustaja	3 092	139	2 630	68	12
Laboratoriohoitaja	1 774	41	3 374	50	13
Laitosapulainen	3 732	43	2 958	64	16
Lastenhoitaja	4 308	38	3 221	44	17
Lastentarhanopettaja	2 675	113	3 173	50	11
Lehtori	1 029	6	5 713	46	21
Linja-autonkuljettaja ²⁾	263	..	4 335	..	11
Luokanopettaja ³⁾	7 013	103	4 821	60	16
Mielisairaanhoitaja	3 942	5	3 869	49	15
Osastoapulainen	2 669	3	3 076	64	15
Osastoavustaja	1 647	32	2 833	61	12
Osastonhoitaja, sairaalassa	2 078	12	4 209	48	11
Osastonlääkäri	1 100	46	8 635	44	39
Palomies	1 662	39	4 037	49	17
Perusk. aineenopettaja ³⁾	1 224	..	5 059	..	13
Perusk. lehtori ³⁾	2 966	63	5 470	52	15
Perusk. luokanopettaja ³⁾	4 262	..	4 629	..	15
Perusk. opettaja ³⁾	1 809	..	4 683	..	24
Päiväkotiapulainen	3 047	534	2 547	64	12
Päiväkodin johtaja	1 019	106	3 735	58	12
Rakennusmestari	1 322	36	4 613	45	21
Sairaala-apulainen	7 604	1	3 084	58	14
Sairaanhoitaja	8 060	26	3 679	47	14
Siivooja	8 090	41	2 743	61	14
Talonmies	2 402	18	3 378	61	18
Terveydenhoitaja	3 432	15	3 650	49	10
Terveyskeskusavustaja	2 199	58	2 926	63	13
Terveyskeskuksen hammaslääkäri ..	1 117	46	7 605	34	28
Terveyskeskuslääkäri	1 460	57	9 466	29	29
Toimistoapulainen	3 102	-20	2 750	60	13
Toimistovirkailija	3 049	29	2 730	61	12
Tuntiopettaja ³⁾	3 665	51	4 290	..	49
Vanhempi lehtori ³⁾	1 749	47	6 583	51	15

1) = keskihajonta: keskiarvo

2) Linja-autonkuljettajia on tosiasiaissa noin 1500, mutta Helsingin tiedot jäivät rekisteristä pois kaupungin tekemän virheen takia.

3) Huom. peruskouluun siirryttiin vielä ko. aikavälillä, mikä vaikuttaa tuloksiin.